

S B Í R K A

INTERNÍCH AKTŮ ŘÍZENÍ GENERÁLNÍHO ŘEDITELE HASIČSKÉHO ZÁCHRANNÉHO SBORU ČESKÉ REPUBLIKY

Ročník: 2009

V Praze dne 23. října 2009

Částka: 47

O B S A H :

- Část I.**
47. Pokyn generálního ředitele Hasičského záchranného sboru ČR ze dne 23.10.2009, kterým se stanoví podmínky pro poskytování osobních ochranných prostředků příslušníkům a občanským zaměstnancům HZS ČR

47

P O K Y N

generálního ředitele Hasičského záchranného sboru České republiky
ze dne 23. října 2009,
kterým stanoví podmínky pro poskytování osobních ochranných prostředků
příslušníkům a občanským zaměstnancům HZS ČR

K zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví příslušníků a občanských zaměstnanců HZS ČR

I. s t a n o v í m**Čl. 1****Vymezení pojmů**

Pro účely tohoto pokynu se definují následující pojmy:

- a) **osobní ochranný prostředek** (dále jen „OOP“) je každé zařízení nebo prostředek navržený tak, aby byl používán jednotlivcem pro ochranu před jedním nebo více nebezpečími,
- b) **zásahový OOP** je OOP poskytovaný příslušníkům HZS ČR (dále jen „příslušníci“) při výkonu služby v rámci operačního řízení, zejména pro činnost na místě zásahu, při provádění praktického výcviku a při prověřovacích a taktických cvičeních, kde existují specifická nebezpečí spojená se zásahem ¹⁾,
- c) **pracovní OOP** je OOP poskytovaný příslušníkům a občanským zaměstnancům HZS ČR (dále jen „zaměstnanci“) při výkonu služby (práce) (dále jen „činnost“) v rámci organizačního řízení, zejména při činnosti v místě dislokace jednotky (na pracovišti).

Čl. 2**Poskytování OOP**

- (1) OOP jsou určeny k tomu, aby se jejich používáním příslušníci a zaměstnanci chránili před nebezpečími, která by mohla ohrozit jejich život, bezpečnost nebo zdraví.
- (2) Pokud jsou pro věcné prostředky požární ochrany stanoveny technické podmínky, lze poskytovat příslušníkům nebo zaměstnancům pouze ty OOP, které stanoveným technickým podmínkám vyhovují ^{2), 3), 4)}.
- (3) Zaměstnavatel poskytuje OOP tehdy, nelze-li nebezpečí vyplývající z činnosti vyloučit nebo dostatečně omezit vhodnými technickými prostředky nebo jinými opatřeními. Tímto pokynem nejsou dotčeny povinnosti zaměstnavatele stanovené zvláštním právním předpisem ⁵⁾.

¹⁾ Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 40/2001, kterým se vydává Bojový řád jednotek požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů, metodický list č. 1/N až 23/N.

²⁾ Nařízení vlády č. 21/2003 Sb., kterým se stanoví technické požadavky na osobní ochranné prostředky.

³⁾ § 8 vyhlášky Ministerstva vnitra č. 247/2001 Sb., o organizaci a činnosti jednotek požární ochrany, ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb.

⁴⁾ Vyhláška č. 255/1999 Sb., o technických podmínkách věcných prostředků požární ochrany, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ § 86 a násl. zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů, ve znění zákona č. 253/2005 Sb.; § 101 a násl. zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

- (4) OOP se člení na OOP ve výhradním užívání příslušníka nebo zaměstnance (dále jen „OOP ve výhradním užívání“) a společné OOP.
- (5) Společné OOP jsou určeny pro užívání více příslušníky nebo zaměstnanci.
- (6) V případě použití společných OOP musí být učiněna opatření, která zamezí ohrožení přenosnými chorobami.
- (7) Skladbu OOP může s ohledem na situaci upravit nadřízený, a to tak, aby ochrana prostřednictvím OOP byla přiměřená a odpovídající danému nebezpečí a aby použitím nevhodného druhu OOP k existujícímu nebezpečí, nevhodnými organizačními opatřeními (střídání práce a odpočinku) nevznikalo příslušníkům na místě zásahu další nebezpečí pro jejich zdraví, např. přehřátí organismu.
- (8) Pokud nelze vyloučit, že se s ohledem na druh mimořádné události a reálné nebezpečí na místě zásahu bude měnit v průběhu zásahu druh OOP nebo jeho součástky, je nutné zajistit, aby je měli příslušníci k dispozici na místě zásahu.
- (9) Tam, kde přítomnost více než jednoho rizika vyžaduje, aby příslušníci nebo zaměstnanci používali současně více OOP, musí být tyto OOP vzájemně slučitelné.

Čl. 3 Používání OOP

- (1) OOP musí:
 - a) být po dobu používání účinné proti vyskytujícím se nebezpečím a jejich používání nesmí představovat další nebezpečí,
 - b) odpovídat existujícím podmínkám pro prováděné činnosti,
 - c) respektovat ergonomické požadavky a zdravotní stav příslušníků a zaměstnanců.
- (2) OOP (zejména oděvy) znečištěné při zásahu (např. zplodinami hoření) nesmí být používány v prostorách pro činnost v organizačním řízení. Pokud lze OOP, vzhledem k charakteru znečištění, opětovně použít při výjezdu k zásahu, musí být k dalšímu použití uložen tak, aby neznečišťoval další prostory.
- (3) Příslušníci musí být s používáním OOP prokazatelně seznámeni a vycvičeni ⁶⁾.
- (4) Úprava zevnějšku příslušníků a zaměstnanců nesmí snižovat ochranné vlastnosti OOP ⁷⁾.
- (5) Způsob a podmínky používání a dobu životnosti OOP stanoví výrobce. Pokud výrobcem stanoveny nejsou, stanoví je zaměstnavatel na základě četnosti a závažnosti vyskytujících se nebezpečí, charakteru prováděné činnosti a s přihlédnutím k ochranným vlastnostem a orientační době životnosti OOP, uvedené v čl. 8.
- (6) OOP, pro který byla stanovena doba životnosti výrobcem, musí být po této době vyřazen z používání, pokud výrobce nestanovil jinak.
- (7) OOP, pro který byla stanovena doba životnosti zaměstnavatelem, musí být po této době zkontrolován s ohledem na posouzení jeho ochranných vlastností. V případě, že daný OOP plní ochranné vlastnosti i po uplynutí doby životnosti, lze ho nadále používat a doba životnosti se prodlužuje až do doby trvalé ztráty jeho ochranných vlastností.

⁶⁾ Např. § 37 vyhlášky č. 247/2001 Sb., ve znění vyhlášky č. 226/2005 Sb.

⁷⁾ § 8 odst. 2 vyhlášky č. 247/2001 Sb.

- (8) Příslušníkovi a zaměstnanci se OOP poskytuje výměnným způsobem při trvalé ztrátě jeho ochranných vlastností, případně při ztrátě OOP. Pokud dojde ke zničení, ztrátě nebo trvalé ztrátě ochranných vlastností OOP před uplynutím doby jeho životnosti, je nutné o tom sepsat protokol, který se předloží nadřízenému k odsouhlasení a k řešení případných náhrad.
- (9) OOP, který ztratil svoje ochranné vlastnosti, nesmí být používán.

Čl. 4

Rizika při činnosti příslušníků a zaměstnanců

Analýzu možných rizik při činnosti příslušníků a zaměstnanců zpracovává zaměstnavatel podle právního předpisu ⁸⁾. Popis jednotlivých nebezpečí na místě zásahu je uveden v Bojovém řádu jednotek požární ochrany ¹⁾ a týká se všech příslušníků a zaměstnanců, kteří provádí činnost na místě zásahu.

Čl. 5

Kategorie pro poskytování OOP

- (1) Rozsah poskytování OOP ve výhradním užívání je určen příslušnou kategorií, do které byl příslušník zařazen. Pro účely tohoto pokynu se podle rozsahu poskytování OOP příslušníkům stanovují následující kategorie:
- a) **kategorie I** - příslušníci s nerovnoměrně rozvrženou dobou služby zařazení v jednotce požární ochrany a příslušníci, u nichž služební funkcionář rozhodl o zařazení do této kategorie (např. řídicí důstojníci, příslušníci vykonávající zjišťování příčin vzniku požárů, členové předurčení do štábu velitele zásahu, příslušníci s rovnoměrně rozvrženou dobou služby na stážích v jednotce HZS kraje),
 - b) **kategorie II** - příslušníci zařazení v jednotce Záchraného útvaru HZS ČR (dále jen „ZÚ“) a příslušníci ZÚ zařazení do této kategorie služebním funkcionářem,
 - c) **kategorie III** - příslušníci zařazení ve výjezdových skupinách chemických laboratoří HZS ČR,
 - d) **kategorie IV** - ostatní příslušníci.
- (2) O zařazení příslušníka do kategorie a o případném doplnění základní výbavy dalšími OOP rozhoduje služební funkcionář.
- (3) Příslušníkovi se poskytují OOP ve výhradním užívání v rozsahu minimální základní výbavy podle čl. 6 odst. 1 a 2.
- (4) Služební funkcionář může na základě zhodnocení nebezpečí v souladu s čl. 4 rozhodnout o poskytnutí OOP ve výhradním užívání i zaměstnancům.

⁸⁾ Nařízení vlády č. 495/2001 Sb., kterým se stanoví rozsah a bližší podmínky poskytování osobních ochranných pracovních prostředků, mycích, čisticích a dezinfekčních prostředků.

Čl. 6 Druhy OOP

(1) Pracovní OOP ve výhradním užívání v rozsahu minimální základní výbavy tvoří:

Pracovní OOP základní výbava příslušníka		Kategorie	
		I	II ⁺ , III, IV ⁺
		počet kusů	
pracovní stejnokroj II (dále jen „PS II“ ⁴⁾)	blůza	2 (1 ⁺⁺)	1
	kalhoty	3 (2 ⁺⁺)	1
čepice k PS II ⁴⁾		1	1

Poznámky:

⁺ Příslušníci vykonávající službu u ZÚ používají do vymošení jako alternativu k PS II oděv AČR – záchranář s čepicí šedé barvy se štítkem.

⁺⁺ Pokud je příslušník vybaven jednovrstvým ochranným oděvem pro hasiče podle odstavce 2, lze počet PS II snížit.

(2) Zásahové OOP ve výhradním užívání v rozsahu minimální základní výbavy tvoří:

Zásahové OOP základní výbava příslušníka		Kategorie		
		I	II	III
		počet kusů		
jednovrstvý ochranný oděv pro hasiče ⁴⁾ +	blůza	1	1	1
	kalhoty	1	1	1
ochranný oděv pro hasiče ⁴⁾	kabát	1	-	1
	kalhoty	1	-	-
pletená čepice (barva námořnická modř) ⁺⁺		1	1	1
přilba pro hasiče ⁴⁾		1	1 ⁺⁺⁺	1
kukla pro hasiče [*]		1	1	1
zásahová obuv pro hasiče-pár ^{**}		1(2 ⁺⁺⁺⁺)	1	1
ochranné rukavice pro hasiče-pár ^{***}		1	1	1
ochranné rukavice proti mechanickým rizikům-pár ^{****}		1	1	-
svítilna		1	1	1

Poznámky:

⁺ Jako alternativu k tomuto oděvu lze použít PS II v provedení aramid 100 % nebo aramid/viskóza FR 50 % / 50 %⁴⁾, včetně PS II v tomto provedení, který je poskytován jako základní výbava podle odstavce 1.

⁺⁺ Čepice může být nahrazena kuklou zimní k PS II v barvě námořnická modř.

⁺⁺⁺ Jako alternativu k přilbě pro hasiče lze použít přilbu splňující minimálně požadavky ČSN EN 12492.

⁺⁺⁺⁺ U příslušníků s nerovnoměrně rozvrženou dobou služby zařazených v jednotce požární ochrany je možné navýšit počet na 2 páry.

^{*} ČSN EN 1391.

^{**} ČSN EN 15090.

^{***} ČSN EN 659.

^{****} ČSN EN 388.

(3) Společné zásahové OOP tvoří např.:

- autonomní dýchací přístroj,
- protichemický ochranný oděv,
- jednorázový protichemický ochranný oděv,
- respirátor
- reflexní oděv pro speciální hašení ohně,

- ochranný oděv proti dešti (v oblastech s častým výskytem zásahů při povodních může služební funkcionář rozhodnout o zařazení tohoto ochranného oděvu do OOP ve výhradním užívání),
- reflexní vesta s nápisem HASIČI,
- lékařské rukavice pro jednorázové použití,
- rukavice z izolačního materiálu pro práci pod napětím,
- ochranné rukavice proti chemikáliím,
- kukla pro práci s nebezpečným hmyzem,
- oděv pro práci s nebezpečným hmyzem,
- nízkoprůtažné lano s opláštěným jádrem ⁹⁾,
- ochranné rukavice antivibrační,
- ochranný oděv pro práci s motorovou pilou,
- ochranná přilba pro práci s motorovou pilou,
- pracovní polohovací systém ¹⁰⁾,
- věcné prostředky požární ochrany pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou (lezecký balíček) ¹⁰⁾,
- hasičská sekerka v pouzdře pro zavěšení na opasek.

(4) Proti rizikům vznikajícím při speciálních činnostech (např. práce ve výškách a nad volnými hloubkami, práce na vodě, ve vodě a pod vodou, činnost výjezdových skupin chemických laboratoří) jsou příslušníci vybavováni dalšími zásahovými OOP:

- a) práce ve výšce a nad volnou hloubkou a záchranné práce prováděné leteckými záchranáři
 - podle služebních předpisů HZS ČR ^{11), 12)},
- b) práce pod vodou - potápěči
 - podle služebních předpisů HZS ČR ¹³⁾,
- c) práce na vodě a ve vodě
 - oděv pro práci ve vodě mokrý,
 - oděv pro práci ve vodě suchý,
 - obuv pro práci ve vodě s pevnou podrážkou (pokud není součástí oděvu pro práci ve vodě),
 - přilba pro práci ve vodě,
 - rukavice pro práci ve vodě,
 - záchranná plovací vesta,
 - plovoucí lano v obalu.

⁹⁾ Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 33/2008, kterým se určují podmínky používání lan určených k lanovému přístupu a záchraně.

¹⁰⁾ Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 46/2008, kterým se upravuje vybavení hasiče a základní vybavení cisternové automobilové stříkačky, zabezpečující první organizovaný výjezd k zásahu k zabezpečení plošného pokrytí, věcnými prostředky požární ochrany pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou.

¹¹⁾ Pokyn generálního ředitele HZS ČR a náměstka ministra vnitra č. 18/2006, kterým se stanoví zásady zřízení lezeckých družstev a lezeckých skupin a vybavení a odborná příprava jednotek požární ochrany pro práci ve výšce a nad volnou hloubkou.

¹²⁾ Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 36/2009, kterým se stanoví postup pro vyžadování a zapojení vrtulníků Policie České republiky Letecké služby, vybraných útvarů Armády České republiky a nestátního provozovatele DSA, a.s., v rámci integrovaného záchranného systému a pravidla výcviku a provádění záchranných prací leteckými záchranáři HZS ČR.

¹³⁾ Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 53/2008, kterým se stanovují pravidla pro činnost potápěčských skupin u Hasičského záchranného sboru ČR.

Čl. 7

Podrobnosti k některým OOP ve výhradním užívání

- (1) Použití a vlastnosti ochranných oděvů:
 - a) **PS II v provedení bavlna 100 % a polyester/bavlna 65 % / 35 %** se používá jako služební stejnokroj a pro další činnosti v rámci organizačního řízení;
 - b) **PS II v provedení aramid 100 % a aramid/viskóza FR 50 % / 50 %** se používá jako služební stejnokroj a pro další činnosti v rámci organizačního řízení. Lze jej použít jako ochranný oděv pro některé činnosti související s prováděním záchranných a likvidačních prací, v souladu s čl. 4;
 - c) **jednovrstvý ochranný oděv pro hasiče** je určen k ochraně těla uživatele při likvidaci požárů v otevřeném terénu a doprovodných činnostech. V souladu s čl. 4 jej lze použít také pro některé činnosti související s prováděním záchranných a likvidačních prací. Podrobnosti k minimálním technickým požadavkům na tyto oděvy jsou obsahem ČSN EN 15614. Z informací uvedených v této normě lze vycházet při posouzení, proti kterým nebezpečím oděv poskytuje ochranu;
 - d) **ochranný oděv pro hasiče** je určen k ochraně těla uživatele při likvidaci požárů a dalších činnostech související s prováděním záchranných a likvidačních prací. Podrobnosti k minimálním technickým požadavkům na tyto oděvy jsou obsahem ČSN EN 469. Norma obsahuje také směrnici pro posouzení rizika. Z informací uvedených v této normě lze vycházet při posouzení, proti kterým nebezpečím oděv poskytuje ochranu.
- (2) Kombinace OOP
 - a) není doporučeno používat PS II jako pododěvní součást pro úplný (souprava kabát a kalhoty) ochranný oděv pro hasiče, a to zejména při zásahu v objektech a při ostatních zásazích, pokud venkovní teplota překročí 5 °C,
 - b) lze používat kabát k ochrannému oděvu pro hasiče v kombinaci s jednovrstvým ochranným oděvem pro hasiče nebo PS v provedení aramid 100 % nebo aramid /viskóza FR 50 % / 50 %. Úroveň ochrany odpovídá čl. 7 odst. 1 písm. c) nebo b),
 - c) kombinace zásahových OOP s výstrojnými součástkami služebního stejnokroje, pokud nejsou určeny jako zásahové, je nepřípustná.
- (3) Výstrojní součástky služebního stejnokroje (zásahové), u nichž je povolena kombinace se zásahovými OOP:
 - a) triko šedé s krátkými nebo dlouhými rukávy,
 - b) ponožky do zásahové obuvi,
 - c) identifikační číslo nebo jmenovka a hodnotní označení v textilním provedení,
 - d) vybrané výběrové výstrojní součástky pro doplnění základní výbavy pracovního stejnokroje I a II označené jako zásahové.

Čl. 8

Orientační doba životnosti vybraných OOP ve výhradním užívání

Nestanovil-li výrobce OOP lhůtu kratší, je orientační doba životnosti vybraných OOP ve výhradním užívání následující:

OOP	Orientační doba životnosti (rok)
pracovní stejnokroj II v provedení bavlna 100 %	2
pracovní stejnokroj II v provedení polyester/bavlna 65 % / 35 %	3
pracovní stejnokroj II v provedení aramid 100 % a aramid/viskóza FR 50 % / 50 %	6
ochranný oděv pro hasiče	5
jednovrstvý ochranný oděv pro hasiče	5
nehořlavá ochranná kukla	5
zásahová obuv pro hasiče	4
ochranné rukavice pro hasiče	2
ochranné rukavice proti mechanickým vlivům	1

Čl. 9

Údržba a ošetřování OOP

Příslušník a zaměstnanec je povinen provádět údržbu a ošetřování přidělených OOP. Údržbu a ošetření OOP lze provádět v rámci výkonu služby (práce). Náklady na čištění a opravy OOP nese zaměstnavatel.

Čl. 10

Přechodné ustanovení

OOP ve výhradním užívání, kterými byl příslušník dosud vybaven, musí být doplněny do rozsahu základní výbavy podle čl. 6 odst. 1 a 2;

II. u k l á d á m

ředitelům hasičských záchranných sborů krajů, veliteli Záchraného útvaru HZS ČR, ředitelům vzdělávacích, technických a účelových zařízení MV-generálního ředitelství HZS ČR a řediteli SOŠ PO a VOŠ PO ve Frýdku-Místku

1. seznámit s tímto pokynem podřízené příslušníky a zaměstnance,
2. zpracovat analýzu možných rizik při činnosti příslušníků a zaměstnanců,
3. zařadit příslušníky do jednotlivých kategorií pro poskytování OOP ve výhradním užívání,
2. vydat k realizaci tohoto pokynu podle místních podmínek a prováděné činnosti služební předpis;

III. z r u š u j i

Pokyn generálního ředitele HZS ČR č. 55/2008.

Tento pokyn nabývá účinnosti dnem 1. listopadu 2009.

Čj. MV-67756-1/PO-2009

Generální ředitel HZS ČR
genmjr. Ing. Miroslav Štěpán v. r.

Obdrží:
HZS krajů
Záchranný útvar HZS ČR
SOŠ PO a VOŠ PO ve Frýdku-Místku
MV-generální ředitelství HZS ČR